

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Høringsnotat

**Forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven og forskrift til
friskoleloven**

(unntak fra fraværsgrensen for deler av trafikkopplæringen)

10. april 2019

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Bakgrunnen for forslaget.....	3
3	Gjeldende rett	3
3.1	Fraværsgrensen og fraværregler.....	3
3.2	Obligatorisk trafikkopplæring	5
4	Departementets vurderinger og forslag	5
4.1	Behov for unntak	5
4.2	Hvilke deler av trafikkopplæring forslaget gjelder.....	6
4.3	Teoretisk og praktisk førerprøve	7
4.4	Førerkortklasser	7
4.5	Reglene om fraværsføring på vitnemål/kompetansebevis.....	7
4.6	Andre avgrensninger.....	8
4.7	Departementets forslag	8
5	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	8
6	Forslag til forskrift	9

1 Innledning

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i:

- forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova
- forskrift 14. juli 2006 nr. 932 til friskolelova

Departementet foreslår å endre reglene om fraværsgrensen slik at deler av trafikkopplæringen kan gi grunnlag for dokumentert fravær, det vil si at slikt fravær kan unntas fraværsgrensen. Departementet foreslår at unntaket skal gjelde for deler av den obligatoriske opplæringen for kravene til førerkort klasse B.

2 Bakgrunnen for forslaget

Det følger av Granavolden-plattformen at *«fravær grunnet obligatoriske timer for trafikkopplæring skal unntas fra fraværsgrensen»*.

Det er mange som får førerkort mens de er elever i videregående skole. For å få førerkort er det krav om at nærmere spesifisert trafikkopplæring er gjennomført. De nærmere kravene til trafikkopplæring følger av forskrift 1. oktober 2004 nr. 1339 om trafikkopplæring og førerprøve m.m.

For elever i videregående skole er det regler om fraværsgrense, nærmere bestemt en grense som definerer hvor mye udokumentert fravær eleven kan ha i det enkelte faget. Dersom denne grensen overskrides, vil eleven ikke få halvårsvurdering med karakter eller standpunkt karakter med mindre det kan dokumenteres at fraværet skyldes grunner som er nærmere opplistet i regelverket. Trafikkopplæring er ikke en slik grunn som kan gi dokumentert fravær.

Etter at fraværsgrensen ble innført, har det kommet signaler om at det er vanskelig for elevene å kombinere trafikkopplæring med deltakelse i den videregående opplæringen. Departementet mener regelverket bør endres slik at elevene på en bedre måte skal kunne kombinere trafikkopplæring med videregående opplæring.

3 Gjeldende rett

3.1 Fraværsgrensen og fraværregler

Fraværsgrensen

Departementet innførte regler om fraværsgrense høsten 2016. Fraværsgrensen gjelder for alle elever i videregående skole. Den gjelder ikke for lærlinger, lærekandidater eller deltakere i videregående opplæring for voksne. For offentlige skoler følger reglene av forskrift til opplæringsloven § 3-3 fjerde ledd. For friskolene er det tilsvarende regler i forskrift til friskoleloven § 3-3 fjerde ledd.

Fraværsgrensen er en grense for hvor mye udokumentert fravær den enkelte eleven kan ha i et fag. Hvis en elev har mer enn 10 prosent udokumentert fravær i et fag, vil han eller hun som hovedregel ikke ha rett til å få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i faget, og læreren kan heller ikke sette slike karakterer. I spesielle tilfeller kan rektor bestemme at en elev som har gått over grensen på 10 prosent, og ikke har tilstrekkelig dokumentasjon, likevel skal kunne få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter. Årsaken til fraværet må i så fall gjøre det klart urimelig at eleven ikke får karakter, og det udokumenterte fraværet i faget kan ikke være høyere enn 15 prosent.

Elevene kan likevel få halvårsvurdering med karakter og standpunktkarakter hvis han eller hun kan dokumentere at fraværet over 10 (eventuelt 15) prosent kommer av følgende grunner: helse- og velferdsgrunner, arbeid som tillitsvalgt, politisk arbeid, hjelpearbeid, lovpålagt oppmøte, representasjon i arrangement på nasjonalt og internasjonalt nivå, samt ved religiøse høytider for andre trossamfunn enn Den norske kirke.

Slik reglene om fraværsgrensen er utformet, er det naturlig å innfortolke rimelig reisetid som del av det dokumenterte fraværet. Departementet viser til at elevene kan få karakter selv om grensen er overskredet, dersom det kan dokumenteres at fraværet "skyldast slike grunnar" som er nevnt i henholdsvis forskrift til opplæringsloven § 3-47 femte og åttende ledd og forskrift til friskoleloven § 3-46 femte ledd bokstav a til f og åttende ledd. For eksempel vil reisevei til og fra legen typisk skyldes sykefraværet. Etter departementets kunnskap praktiseres også reglene slik at rimelig reisetid vil anses som del av det dokumenterte fraværet.

Manglende vurderingsgrunnlag på grunn av fravær

Etter forskrift til opplæringsloven § 3-3 tredje ledd kan stort fravær eller andre særlige grunner føre til at læreren ikke har tilstrekkelig grunnlag for å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter. Dette gjelder uavhengig av om eleven har gått over fraværsgrensen eller ikke. At disse reglene gjelder parallelt med reglene om fraværsgrensen, er presisert i § 3-3 fjerde ledd siste setning.

Tilsvarende regler gjelder for friskolene, jf. forskrift til friskoleloven § 3-3 tredje og fjerde ledd.

Fraværføring

Reglene om fraværsgrensen i forskrift til opplæringsloven henviser til de samme unntaksgrunnene som i § 3-47 om føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis. Selv om fraværsgrunnene er de samme, regulerer reglene ulike forhold. Reglene om fraværføring i § 3-47 femte og åttende ledd gjelder mulighetene en elev har til å unngå å få hele fraværsdager ført på vitnemålet eller kompetansebeviset. Reglene i § 3-47 skiller seg derfor fra reglene i § 3-3, ved at de ikke gir unntak for enkelttimer med fravær og ikke regulerer elevenes anledning til å få karakter i fagene.

Tilsvarende regler gjelder i forskrift til friskoleloven § 3-3 og § 3-46.

3.2 Obligatorisk trafikkopplæring

I trafikkopplæringsforskriften er det nærmere definert hvilke deler av opplæringen som er obligatorisk. Opplæringen for førerkort klasse B er inndelt i fire trinn, i tillegg til teoretisk og praktisk førerprøve. Én opplæringstime tilsvarer 45 minutter.

- Trinn 1: Obligatorisk trafikalt grunnkurs på 17 timer
- Trinn 2: 1 obligatorisk veiledningstime som avslutning på trinn 2
- Trinn 3: 4 timers obligatorisk sikkerhetskurs på bane. 1 obligatorisk veiledningstime som avslutning på trinn tre
- Trinn 4: 13 timer obligatorisk sikkerhetskurs på veg, som inkluderer:
 - 2 timer undervisning i klasserom om bilkjøringens risiko
 - 5 timer praktisk øving i landeveiskjøring
 - 4 timers undervisning i planlegging og kjøring i variert trafikkmiljø, hvorav minst 3 timer skal være selvstendig kjøring i variert trafikkmiljø, resterende tid skal benyttes til planlegging og oppsummering
 - 2 timer refleksjon og oppsummering i klasserom
- Teoretisk og praktisk førerprøve

4 Departementets vurderinger og forslag

4.1 Behov for unntak

Obligatorisk trafikkopplæring er ikke unntatt fra reglene om fraværsgrensen. Deler av den obligatoriske trafikkopplæringen kan det være utfordrende for elevene å ta utenom skoletid. Dette skyldes blant annet organiseringen av trafikkopplæringen, hvor for eksempel deler av opplæringen gjennomføres på bane med begrenset åpningstid. Videre har Autoriserte Trafikkskolers Landsforbund (ATL) spilt inn at den praktiske trafikkopplæringen bør tas i skoletiden, da dette i større grad gir elevene et trafikkbilde som er forenlig med målene for trafikkopplæringen.

Departementet ønsker i større grad enn i dag å tilrettelegge for at elever skal kunne kombinere trafikkopplæring med videregående opplæring. For enkelte av de som ønsker å søke læreplass, vil det kunne være en fordel å ha påbegynt trafikkopplæringen før de skal ut i lærebedrift. Videre vil mange kunne ha behov for førerkort i senere yrkesliv.

Departementet mener derfor det er hensiktsmessig å unnta deler av trafikkopplæringen fra fraværsgrensen.

Det klare utgangspunktet er likevel at elever i videregående skole må være til stede og delta aktivt i opplæringen. Dette er også bakgrunnen for fraværsgrensen. Mange elever deltar i fritidsaktiviteter eller kurstilbud av ulikt slag mens de går i videregående skole, mens andre har deltidsjobb ved siden skolen. Dette kan være svært viktig både for den enkelte og for lokalsamfunnet, men det må skje i elevens fritid. Departementet mener derfor det er rimelig å begrense unntaksmulighetene for trafikkopplæring til de delene det ikke kan forventes at elevene kan ta utenom skoletid.

Departementet gjør ellers oppmerksom på at reglene om fraværsgrensen skal evalueres frem til våren 2020, slik at departementet får et godt grunnlag for å vurdere om det er behov for justeringer.

4.2 Hvilke deler av trafikkopplæring forslaget gjelder

Trinn 1 i trafikkopplæringen består av trafikalt grunnkurs. Dette er i hovedsak av teoretisk art, og det må forventes at elevene tar dette utenom skoletid. Det er etter departementets vurdering verken faglige eller praktiske hensyn som tilsier at det trafikale grunnkurset bør gi elevene dokumentert fravær.

Som vist til i punkt 4.1 har ATL spilt inn at trafikkopplæringen bør tas på et tidspunkt hvor trafikkbildet er forenlig med målene for trafikkopplæringen, og at dette vil ivaretas ved trafikkopplæring på dagtid. Departementet ser ikke grunn til å gå inn på en nærmere vurdering av trafikkbildet til ulike deler av døgnet, men bemerker at elevenes gjennomsnittlige skoledag typisk er kortere enn en normal arbeidshverdag. Det må derfor forventes at elevene har anledning til å ta i hvert fall deler av trafikkopplæringen på dagtid, uten at dette kolliderer med den videregående opplæringen.

Trinn 2 til 4 i trafikkopplæringen består av totalt 19 obligatoriske timer. To av disse timene er trinnevaluering på henholdsvis trinn 2 og 3. Departementet mener det må forventes at elevene tar disse to timene utenom skoletid.

På trinn 3 er det 4 timer obligatorisk sikkerhetskurs på bane. Kjøreskolene er avhengige av banenes åpningstider. NAF eier og drifter 26 øvingsbaner i Norge etter avtale med Vegdirektoratet. Åpningstidene er hverdager fra 08.00 til 16.00. Siden det også vil kreves noe reisevei, vil et slikt firetimers kurs legge beslag på en vesentlig del av dagen, og derfor kunne komme i konflikt med elevenes skoledag. 1 av de 4 timene er teori, men alle de 4 timene må etter regelverket tas i sammenheng, noe som gjør det lite praktisk å dele opp disse fire timene. Departementet foreslår derfor å unnta denne delen av trafikkopplæringen fra fraværsgrensen.

På trinn 4 er det 13 timer obligatorisk sikkerhetskurs på veg, som igjen er oppdelt i 4 deler. Det vises til fremstillingen i punkt 3.2 over. Det er krav om at hver av de 4 delene gjennomføres samlet. Det er ikke krav om at flere av delene utføres i sammenheng, og departementet er kjent med at de fleste trafikkskolene tilbyr de 4 delene separat. Del 1 (2 timer) og del 4 (2 timer) vil kunne gjennomføres på kveldstid/helg, og departementet mener det må forventes at elevene tar disse to delene utenom skoletid. Del 2 (5 timer) og del 3 (4 timer) inkluderer blant annet praktisk trafikkopplæring i variert trafikkmiljø, og departementet foreslår å unnta disse to delene fra fraværsgrensen.

Departementet foreslår dermed at 4 timer obligatorisk sikkerhetskurs på bane, samt 9 av 13 timer obligatorisk sikkerhetskurs på veg kan unntas fraværsgrensen. De øvrige obligatoriske trafikkopplæringstimene forventer departementet at elevene kan ta utenom skoletid.

Som beskrevet i punkt 3.1 vil rimelig reisetid være omfattet av det dokumenterte fraværet. Ved trafikkopplæring mener departementet dette bør tilsi at eleven for eksempel velger trafikkskoler i elevens eller skolens lokalområde.

Siden reisetid også vil kunne inngå i det dokumenterte fraværet, ser departementet det som lite hensiktsmessig å sette en absolutt maksgrense definert i antall timer. Det anses tilstrekkelig å vise til de konkrete delene av trafikkopplæringen som skal kunne unntas fraværsgrensen.

Departementet ber høringsinstansene særlig gi sin tilbakemelding på om dette er en hensiktsmessig avgrensning. Vi ber om at høringsinstansene begrunner eventuelle forslag til andre avgrensninger.

4.3 Teoretisk og praktisk førerprøve

Elevene må bestå både teoretisk og praktisk førerprøve for å få førerkort. På grunn av åpningstidene på trafikkstasjonene, vil både den praktiske og teoretiske førerprøven normalt måtte tas på et tidspunkt som kan komme i konflikt med skoledagen.

Departementet foreslår likevel ikke å unnta førerprøvene fra fraværsgrensen.

Departementet er opptatt av at elever i videregående opplæring som hovedregel skal være til stede i undervisningen. Med de unntaksmulighetene som er foreslått i punkt 4.2, mener departementet at det legges opp til en god balanse mellom hensynet til elevenes tilstedeværelse i skolen og det behovet elevene har for å kunne gjennomføre den obligatoriske trafikkopplæringen.

4.4 Førerkortklasser

Departementet foreslår at unntakene gjelder for førerkort klasse B (personbil og varebil). For enkelte deler av fag- og yrkesopplæringen er det krav om andre førerkortklasser enn klasse B. Der dette er et krav i læreplanen, vil det inngå i opplæringen. Eksempel på dette er VG 3 yrkessjåfør, hvor trafikkopplæringen er et 12-ukerskurs som gis på landslinjen. For noen lærlinger kan det være en fordel å ha andre førerkortklasser, eller å ha påbegynt trafikkopplæring til andre førerkortklasser, men dette er ikke påkrevd.

4.5 Reglene om fraværsføring på vitnemål/kompetansebevis

Når det gjelder hvilke fraværsgrunner som kan unntas fra fraværsgrensen, er det i § 3-3 fjerde ledd henvist til grunnene som er nevnt i § 3-47 femte og åttende ledd (§ 3-46 i forskrift til friskoleloven).

I Granavolden-plattformen er det presisert at fravær grunnet obligatoriske timer for trafikkopplæring skal unntas *fraværsgrensen*.

Departementet kan ikke se at det er behov for endringer i reglene om fraværsføring, og foreslår kun endringer i reglene om fraværsgrensen. Rent forskriftsteknisk vil dette avvike noe fra dagens system, men departementet ser få utfordringer med dette.

Selv om fraværet skal føres, kan elever som ønsker det, be om at årsaken til fraværet går fram av et vedlegg til vitnemålet eller kompetansebeviset. Eleven må i så fall legge frem dokumentasjon på fraværsårsaken.

4.6 Andre avgrensninger

Departementet foreslår ikke andre avgrensninger enn det som er fremkommer av punktene over. Det vil som et utgangspunkt være opp til eleven selv når den aktuelle trafikkopplæringen gjennomføres, og dermed hvilke fag eleven får fravær i.

Departementet gjør imidlertid oppmerksom på at høyt fravær kan gi manglende karaktergrunnlag, uavhengig av reglene om fraværsgrensen. Dette fremkommer av reglene i forskrift til opplæringsloven § 3-3 tredje og fjerde ledd, og tilsvarende i forskrift til friskoleloven § 3-3 tredje og fjerde ledd. Dersom eleven har så mye fravær i ett eller flere fag at det er fare for manglende vurderingsgrunnlag for læreren, bør eleven i samråd med de aktuelle lærerne vurdere når trafikkopplæringen skal gjennomføres.

Departementet bemerker også at elevene bør forsøke å gjennomføre trafikkopplæringen utenom skoletid. De foreslåtte endringene gir elevene en *mulighet* til å få deler av den obligatoriske trafikkopplæringen unntatt fraværsgrensen.

Departementet ber høringsinstansene gi tilbakemelding på om det er andre avgrensninger som kan være hensiktsmessige, og i så fall begrunne forslagene.

4.7 Departementets forslag

Departementet foreslår at det gjøres endringer i reglene om fraværsgrensen, slik at gjennomføring av deler av trafikkopplæringen kan utgjøre dokumentert fravær som kan unntas fraværsgrensen. Unntaket gjelder for trafikkopplæring til førerkort klasse B. Videre er unntaket begrenset til å gjelde fravær for 4 timer sikkerhetskurs på bane (trinn 3), samt del 2 og 3 (totalt 9 timer) av sikkerhetskurs på veg (trinn 4).

Departementet foreslår ikke endringer i reglene om fraværføring på vitnemål og kompetansebevis.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte forskriftsendringene vil kunne føre til behov for justeringer i skoleeiers/skolenes administrasjonssystemer. Departementet forutsetter at eventuelle kostnader som følge av forskriftsendringene dekkes av skoleeierne innenfor ordinære økonomiske rammer.

I tråd med de øvrige fraværreglene vil det ikke fastsettes særlige formkrav til dokumentasjonen elevene skal legge frem. Skolen må vurdere om den fremlagte dokumentasjonen er tilstrekkelig. Trafikkskolene bør sørge for at elevene får den dokumentasjonen de trenger. ATL har informert om at de fleste trafikkskolene i Norge bruker administrasjonssystemet TABS, og at kun enkle tilpasninger skal til for å gi elevene presise kvitteringer. Departementet legger til grunn at de trafikkskolene som

bruker andre administrasjonssystemer, også vil kunne tilpasse seg elevenes behov for dokumentasjon på trafikkopplæringen.

Departementet ber høringsinstansene om tilbakemelding på eventuelle større praktiske, økonomiske eller administrative konsekvenser av forslaget til forskriftsendring.

6 Forslag til forskrift

Utkast til forskrift [dato] om endringer i forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova og forskrift 14. juli 2006 nr. 932 til friskolelova

I

I forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova blir disse endringane gjort:

§ 3-3 fjerde ledd skal lyde:

I vidaregåande skole skal eleven ikkje få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter ved fråvær i meir enn 10 prosent av timane i faget. Eleven kan likevel få vurdering med karakter dersom det er dokumentert at fråvær i meir enn 10 prosent av timane i faget skyldast slike grunnar som er nemnde i § 3-47 femte ledd bokstav a til f og åttande ledd. *Det same gjeld dersom fråværet skyldast følgjande delar av den obligatoriske trafikkopplæringa til førarkort klasse B: sikkerhetskurs på bane og andre og tredje del av sikkerhetskurs på veg, jf. trafikkopplæringsforskriften kapittel 11.* Dersom årsaka til fråværet gjer det klart urimeleg at fråværgrensa på 10 prosent skal gjelde, kan ein elev som har inntil 15 prosent udokumentert fråvær i eit fag, også få vurdering med karakter. Avgjerda ligg hos rektor. Læraren må i alle høve ha tilstrekkeleg grunnlag for å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter, jf. tredje ledd.

II

I forskrift 14. juli 2006 nr. 932 til friskolelova blir disse endringane gjort:

§ 3-3 fjerde ledd skal lyde:

I vidaregåande skole skal eleven ikkje få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter ved fråvær i meir enn 10 prosent av timane i faget. Eleven kan likevel få vurdering med karakter dersom det er dokumentert at fråvær i meir enn 10 prosent av timane i faget skyldast slike grunnar som er nemnde i § 3-46 femte ledd bokstav a til f og åttande ledd. *Det same gjeld dersom fråværet skyldast følgjande delar av den obligatoriske trafikkopplæringa til førarkort klasse B: sikkerhetskurs på bane og andre og tredje del av sikkerhetskurs på veg, jf. trafikkopplæringsforskriften kapittel 11.* Dersom årsaka til fråværet gjer det klart urimeleg at fråværgrensa på 10 prosent skal gjelde, kan ein elev som har inntil 15 prosent udokumentert fråvær i eit fag, også få vurdering med karakter. Avgjerda ligg hos dagleg leiar. Læraren må i alle høve ha tilstrekkeleg grunnlag for å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter, jf. tredje ledd.

III

Forskrifta gjeld frå 1. august 2019.